

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, esztörtökön és szombaton délelőtt.
Ára évfolyamra 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhét napos sorát először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.
A nyilatkozati cikkek sora után 25 kr. előleges beiktatás mellett a szerkesztőséghez csimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középuteza, STEIN J. könyvkereskedése.

Egy kis tájékozás.

II.

(Zs.) Közlebbi cikklünkben említettük a testvéri érzelmi centralista sajtó azon állítását, mely szerint a magyar hírlapoknak nem kellene hozzájárulni az erdélyi tartomány-gyűlés tárgyalásaihoz, miután a magyar-székel képviselők azokban részt venni vonakodnak. Azt hisszük, hogy a napisajtó kötelessége nemcsak felvilágosítani a közvéleményt, s illetőleg azt visszatükrözni; ő jegyzi fel a napi eseményeket s adatokat gyűjt a történelem számára.

E földatott tüztük ki magunknak mi is, midőn a centralista lapok roszaló visszatérsése dacára pár igénytelen megjegyzést kockáztatunk a n-szebeni tartományi gyűlés munkásságáról.

Történelemről, még pedig világtörténelemről levén szó, mely ez idő szerint N. Szebenben készül, s a melyet — ha abban közremunkálni továbbra is vonakodnánk — nélkülünk fognak megalkotni, érdekes leendő kisse tüzetesebben vizsgálni: minő segéd eszközökkel rendelkezik a szebeni tartományi gyűlés e magaslatos küldetés betöltésére. Vonjunk pár huzamot az erdélyi országgyűlések múltja és jelene, vagyis előbbi s mostani hatásköre közt.

Nem említjük itt Erdély autonómiáját a nemzeti fejedelmek alatt, a mikor az valóssággal befolyt a világtörténelembe, nagy szerepet játszóan többek közt a westphaliai béke kötése körül; ez országrésznek a magyar korona kebelébe történt visszatérésének első napjait sem vesszük számításba, midőn I. Bánfi György kormányzó egy maga szentesíté több éven át az erdélyi országgyűlésen hozott törvényeket; csak a lipóti hitlevélben gyökerező erdélyi közjogot kívánjuk tekintetbe vétetni. Ennek alapján az erdélyi országgyűléseket nemcsak a katona-ujoncok megszavazása, az adó évi megajánlása, polgári- és büntetőtörvények alkotása stb. (több országgyűléseket tudnánk felmutatni, melyeken az összes évi kormányzási költségvetés „systema praeliminare” nevezet alatt az országgyűlés elé terjesztetett), hanem minden egy önálló ország törvényhozásának hatáskörébe tartozó köz- és magánjogi kérdések a legnagyobb államszerződésektől le a legkisebb belügyekig, sőt még a szomszéd törökkel való békekötés külügyi is illették, s kompetenciája elé tartoztak; mi ha sok részben másképp is volt, az állandó sérelem tárgya lenni meg nem szűnt soha.

S hogyan néz ki Erdélynek az octoberi diploma III. pontja által visszaállított autonómiája, bárha ott az mondatik: „a törvényhozás tárgyai... a magyar koronához tartozó országokban előbbi alkotmányaiak értelmében fognak alkotmányoszerűleg elintéztetni?”

Az elősorolt tárgyak, többek közt az egész évi országos költségvetés helyett, bárha az évi adó egy helyett ma már tizenkét milliónál is többre rug, egy a kórházak és tébolydák ápolási költségeiről, a csendőruk beszállásolásáról, fuvarozási és tolonczok költségeiről szóló s alig 200,000 frtra menő budget terjesztetett elő. Hol vannak a közigazgatás és igazságszolgáltatás költségei, az udvari korlátok, kormányzók, főbírók, megyei és székelbeli hatóságok évi költségei? Avagy ezek nem országos bel-, hanem közös birodalmi ügyek, s tán a fennebbi pótló pénz-alap is elégséges a világtörténelem irányadó megalkotására?

A tartományi gyűlés múlt évi munkásságáról nem szólnak; tekintsük csak a jelen idény eddigi eredményeit.

Mai napság még a bölcselmi állitványok is számtani képletekben fejeztetnek ki; miért ne hagynók mi is beszélni a számokat.

A tartományi gyűlés ez évi május 23-án nyílt meg ismét; az óta maig (aug. 9.) 68, illetőleg 10 vasárnapot s 3 ünnepnapot levonva 55 munka nap.

Ezek alatt következő tárgyak mentek át a tárgyalás nem éppen gömzöndonyosított reortáján:

a) Az erdélyi legfőbb törvényszéki törvényjavaslat 17 § sal, a mely azonban végleg befejezettnek alig ha tekinthető.

b) A törvények ezutáni szentesítése s ki- hirdetése módjáról készült t. javaslat 5 §.

c) Az ideigl. országgyűlési alapszabály 75. §. határozatának megváltoztatásáról vagy is a regalistik és képviselőkapidijairól s uti költségeiről (mindenesetre első rendű tárgy.) 1 §.

d) A tartományi gyűlés új alapszabályai- ból 19 §.

E szerint mai napig összesen 25 § lát- tatott el.

Az idej. törvényhozás eddigelő, (egy napot körülbelül 500 o. é. frtba számítva) 27,500 frtba került, s így minden egyes §, melynek létrehozására 2 % nap kivátatott 1,100 frtba került, ide nem számítva a mellékes s a tar- tományi gyűlésben jelenlevő 70 hivatalnok- képviselő helyettesítési költségeit.

A fenn elősorolt törvényhozási dolgozato- kon kívül még több leérkezett törvényjavas- latot, indítványokat és kérvényeket olvastak fel a tartományi gyűlésben, „mindhárom or- szágos nyelven”, mik közül egyik törv. javas- latnak illető felolvasása magában 2000 frtba került, a mi egyébiránt akkor, midőn a nem-zeti egyenjogúság fontos kielégítése forog fenn, számításba nem jöhet.

Még egy vasuti petitiót is hozott létre a n. szebeni tartománygyűlés, a mely bizonyára legtöbbbe került Erdélynek!

Lássuk már most mennyibe fog kerülni a világtörténet még hátralevő ez évi korszaka. Hátra vannak még a következő eddig be- nyújtott törvényhozási tárgyak u. m.

- 1) A tart. gyűlés új alapszabályaitól 58 §.
- 2) A legf. törvényszék méltán ide számí- tató t. javaslatának 17 §.
- 3) A 9-ik kir. előterjesztés a megváltható urbéri szolgálványokról 24 §.
- 4) Az új politikai felosztás tömérdek be- tétel, de csak három fő §-al.
- 5) A közigazgatási szervezet 27 §.
- 6) Az első folyamodású bíróságok 15 §.
- 7) Az országos pótló pénzalap előleges költségvetése 1863. novembertől 1865. dec. végéig 3 §.
- 8) Ugyanaz az 1865-ik évre 2 §.
- 9) A földterhermentesítési alap 1864-dik évi kiadásainak előleges számítása 3 §.
- 10) Dr. Ratiu indítványa a havasok és erdők kisajátítása iránt 4 §.
- 11) Ugyanannak indítványa a székel örök- ség megváltásáról 5 §.
- 12) Puskariu indítványa a korcsmárlási jognak a községre leendő átruházása iránt 8 §.
- 13) Ugyanannak indítványa a lelkeszek- nek s iskolatanítóknak a közlegelőkből vagy egyebűnen való ellátása felett 2 §.
- 14) Lászlófi indítványa a székel kepe megváltása tárgyában 5 §.
- 15) Ugyanannak indítványa az örmény nemzet inarticulatiojára nézve, mely egyéb- iránt az előbbivel együtt félígméddig már kútha esett 5 §. Összesen 193 §.

Ezek ellátására a fenebbiek szerint 424 nap, vagy is oda számítva már most a va- sárnapokat is körülbelül 1 év és 4 hónap

kívántatik. Ha tekintetbe vesszük már most, hogy az ez évi idényből september vagy akár october végéig 15 vasár- és ünnepnapot le- számítva csak 73 nap van hátra, mely idő alatt az említett §§-okon kívül még a Reichsrathba is kell választani, könnyen kilehet találni, miképp az elősorolt mun- kálatok eddigelő tudvalevő halmazának alig egy hatodrésze mehet át az ez évi tárgyalá- son. Világos ugyanis, hogy alig van már ideje az idén a tartományi gyűlésnek a fo- ganatban levő új országgyűlési alapszabályo- kon kívül, a legf. törvényszéki t. javaslatot, mely közlebbi jörendő ismét szönyegre fog kerülni, továbbá az idézett költségvetéseket, a Lászlófi különben elejtendő indítványait, végre a Reichsrathba leendő új választást s „legjobb” esetben a zsellérek megváltásáról szóló 9-ik kir. előterjesztést ellátni.

Bukarest, 1864.

Régi és új csokojok.

Ritka ember lehet az, a ki ne hallott volna ezen elnevezésről csokoj, sőt alig találkozik idegen ember, a ki ha oláhországi dolgok fel- lől tudakozódik, azonnal azt ne kérdezze tő- lünk: „kik azok a csokojok, miféle fajtaú emberek lehetnek azok ott Oláhországban?” Emberek kérdése alaposan megfelel egy ily című eredeti oláh regény: „Csokoji vechi si nuoi” ó és új csokojok vagy „a mi macskától szü- ltek, az egerek eszik meg.” Irója Philimon Miklós. Bukarest 1863. Ára hat ezüst huszas. Ezen regény előbeszede oly alaposan írja le a csokojokat, miszerint mielőtt elolvassuk ezt, azonnal tisztá fogalommal bírnak az emberi- ség e ritka fajtajáról. Még csak azt az egyet jegyezzem meg, hogy az oláh szépírók mi- nek, dacára annak, hogy a román statisztiku- sok tíz millió román számítanak, éppen két- szer olyan drágák, mint a magyar regények, holott ezeket se mondhatjuk a legolcsóbbak- nak. De lássuk e regény előbeszédét.

„Nincs veszedelmesebb egy magát szer- vezni akaró országra nézve, mintha kalandor- ok kezeibe adja a kormány gyepöljét, kik fogantatásukkor arra vannak hivatva, hogy szolgálk legyenek, s mégis olyképpen neveltet- nek, hogy miként lehessen még a köből is minden áron tejet csavarni ki.”

Megmondotta Plató két ezer évvel előbb, minsem mi a tollat kezünkbe vettük, hogy a csokojokat leírjuk, „miszerint arra nézve, hogy valaki jó hazafi lehessen, mindenekelőtt jó születésűnek kell lenni, Isten félelmében neveltetni és gyermekkorától érett koráig be- csület és erényes emberek által kell körül- véve lenni.

A csokoj mindenkor és mindenütt mérge- s, kétszín, gyáva, kevély, telhetetlen és vadem- ber, bátortalan nagyravágyással, mely bomba- ként szétpattan, mielőtt vágyainak céljához ér. Azon növényház, melyben a becsület és minden hazafiúi erények ezen ellenségei nö- vekednek, mindig a gazdagok és leginkább a kalandor gazdagok háza. Ezekbe jó az ala- zatos csokoj és szolgálatot kér a bojáról egy darab kenyérért, és egy háló kamaráért és egy darab rubáért, hogy a hideg mostohasága ellen magát megóvalmazza.

Az előbbi ekeben e kétlábú rókák, melyek a színlelés és ravasságban feljuttathadják Esop és LaFontaine meséinek tégylábat, együtt é- nek a mindennemű bűnökben megőszült ese- lédekkel, azokat oly figyelemmel tanulmányo- zók, miszerint már husz éves korukban a leg- jobban tudják, hogy miként lehessen a kotlót ellopni a tojáról, a nélkül, hogy az kirreg- jen; más szavakkal tudják, hogy mennyit le- het ellopni napi-élelemből, mennyit a nagyobb jövedelméből, haszonbéréből és a bojárház egyéb más jövedelméből, a melyben szol- gálnak.

Igen jól tudjuk, hogy a bojárok eselédei között, mint más állami viszonyok között is bizonyos rangkülönbség uralkodik. A csokoj tehát leg többnyire pályáját a loistól szolga- ságon — rindásu — kezdi, néha a lokajságon — laquis — kit a bojár hintója mégé állita- nek; lassankint lesz belőle inas, udvari szá- mtartó, utoljára pedig belőle is bojár leszen, s bár némelyek nevetre mondják, hogy ő esi-

nált bojár, de már fiai mégis valódi bojár- okk lesznek.

Midőn a csokoj a bojár hintója megett áll, minden gyengéjét kitanulja gazdájának s min- den erejét felhasználja, hogy ennek vágyait ura kárával és a maga hasznára kielégít- hesse. Megesik azonban az is gyakran, hogy a csokoj gazdája erényes ember, de ez a négyzögű dolog sehogy se fér bele az ő há- romszögű szűk fejébe és lelkébe, ki olyan uton indult el, melyen mindezen meg akar gazdagodni. Mint inas annyira hozzá szokik a finom eledeléhez, hogy többé fácszást, pármait sajt, veronai szalámé, frankboni fűszere- ket s Európa legbiresebb borait nélkül meg- élni sehogy se tudna. Így tehát, midőn a cso- koj a számtartóságig felvergődik, már mind phisikailag, mind erkölcsileg csontjai velőjéig el van romolva.

A szolgaság ezen legutolsó és legfelsőbb fokáig emelkedve, a csokoj hasonlóan kép- zeli magát egy európai... elnökhöz. Azon eszme, mely ötlet éjjel és nappal foglalko- zatja nem más, mint módját találni, hogy mi- ként tehessen szert vagyonra. Különbféle ter- vek merülnek fel lelkében, egyik sötétebb mint a másik, mindeniket tanulmányozza és valószínűsítéknak találván, minden lelkiismeret- beli sérelem nélkül életbelepíti.

Sokszor mondták már a bölcsök, hogy a lelkiismeret a bűnösnek legszigorubb ítélőbí- rája. Meglehet, hogy ugy van, megeegedem, de a számtartó tudja azon titkot, hogy mi- ként lehet e szigorú bíróból saját nyeregi tanácsadót teremteni. Ő magában így szól: Isten teremtet minden embert azon joggal, hogy megélhessen a földön, miért van tehát némely embernek többje mint kellene, midőn másoknak annyijok sincs, a mivel éltüket tea- gethessék? Némelyek miért hatalmasak, má- sok pedig fel se vétetnek? Miért bírnak né- melyek nagy uradalmat, míg másoknak annyi földjük sincs, melybe eltemethetnének? Ez visszárs állapot—így szól a mi szá- mtartónk — s mentől inkább vitatja ezt, annál inkább megarátkozik vele.

Igy a mi embertünk okoskodásról okosko- dásra, levonásról levonásra menve communis- tává leszen a nélkül, hogy észrevenné és el- kezdi életbelepíteni ezt a szép s látszólag egyenlőségi, de alapszámban gyűlöletes tudom- nyant.

Nem telik sok idő és az eszes számtartó hűvel kezd a bojár vagyonot kezelni, sokkal ügyesebben, mint a valódi communisták. A kísérlet bámulatosan sikerül, a mi communis- ták vagyona azon mérvben kezd híhetetlen gyorsasággal szaporodni, a melyben uráé kezd apadozni: Vásárolni kezd jószágocskákat, szőlőcskéket és más kisnységeket melyek életét megkönnyebbítik és gyönyörűvé teszik.

Miután bojárját meglehetősen tönkre tette, ki őt egykor éhen veszni nem engedé, s mi- után Pitár rangot vásárolt, mert nincs olyan udvari számtartó, a ki ezután ne sovárogná, embertünk ürügyet keres, hogy odahagyja urának házat éppen akkor, midőn ennek a legnagyobb szüksége volna rá.

Ismeretes dolog, hogy a tolvajság útján felgazdagodott ember soha se elégszik meg vagyonával bármily sokja legyen, sőt ellen- kézőleg eszközöket keres, melyek által va- gyonát szaporítani tudja. Azért nála a házasa- g egy újabb kizsákmánylandó bányává leszen. Völ ajánlkozik minden gazdag leány atyjánál. Kerítöket — samsari de casatoria — küld minden országba, s csak akkor nőül meg, midőn kedveszerinti női-hozományt talál, a nélkül, hogy legkevésbé is ügyelne arra, hogy valjon a nő, kivel sorsát összeköti ifju-e, szép-e, jónevelésű-e, vagy nyomorék és el- aljasult.

A ki csak azért nőül, hogy vagyonát szaporítsa, soha se veszi jó nő. A csokoj ezt igen jól tudja, de számba se veszi; mert neki nincs más célja, mint nagyravágyó terveit megvalósítva láthatni. Még el sem teltek a mézes hetek, s már a csokoj háza valóságos kávéház lett, melyben a társaság mételeyi szokatok összegyűlnek. Neje Messalinává lesz és gyermekei egymásután születnek, de csak Isten tudja miként; együtt növekednek a szol- gákkal, s midőn a romlottságnak éppen tető- pontjára érnek, elküldi őket Franciaországba, hogy könyvet tanuljanak.

E szerencsétlen gyermekek, kiknél minden erkölcsi nevelés hiányzik, kik a szülői ház- nál

erényről, becsületről soha egy szót se hallottak, alig hogy Páris kapujához értek, azonnal elromlott nők és ifjak karjaiba esnek, kik még jobban elrontják őket; midőn pedig hazájukba visszatérnek, a helyett hogy magukkal európai műveltséget hoznának, csak romlottságot hoznak, sőt ha sikerül is egy némelynek valamit tanulni, ezen értelmi képzettséget legkisebb erkölcsi nevelés sem támogatván, még több roszat okoznak szerencsétlen hazájuknak, mely kebelében ilyen viperákat táplált.

A csokój vagy is csokója hivatalba lépve, a becsületes emberekől több tettekből, de leginkább magaviseletével különbözik. Ő határozottan egy politikai párthoz se csatlakozik, nem azért mintha részrehajlatlan akar lenni, hanem csak azért, hogy minden pártot a maga hasznára kizsákmányolhasson. Honszeretet, szabadság, egyenlőség és hűség azon szent szavak, melyeket a csokój hirdeti nyilvános és zárt gyűlésekben; de ezen polgári erények, melyekkel oly nagy pompát űz, csak lépcsők, melyeken a hatalom tetőpontjára iparkodik, s midőn ezek nem elegendők, akkor az idegenekhez folyamodik, hogy általuk hazájában hivatalba kaphasson.

Feljutván a nagyság fokára, melyért elkövetett minden gázsgát, eltűrt minden megaláztatást, eldeclamált a nélkül, hogy érezte volna, minden erényt, a csokój leveti álarczáját, s egész meztelenségében mutatja meg kislelkének nyomorultságát és utálatosságát.

Lelke a szenvedések, megaláztatások által megkönyvelt, képtelenné lesz minden emberies érzelmek befogadására. A sajtószabadság bántja, mert gonoszságait felfedezi s nem enged, hogy egyesek és a haza vagyonát rabolhassa; az állami hivatalok egész bőkezűséggel osztanak a csokójoknak, s hogy azok mentől többet jövedelmezzenek, tehát a csokój magához hasonló ujonczokat toborz, s ez által a szerencsétlen hivatalnokok kenyérével tüzékedik.

Imé a csokój jellege mindentűt, de leginkább hazánkban, hol a valódi műveltség világossága még nem oszlatta szét a tudatlanság és romlottság fellegét. Ime azon jelleg, melyet időközben felmutatni akarunk, melyek alatt századunkban napjainkig átjött, a fanarióták idejéből togás és övbeli tintatartós csokojtók egészen a mostani frakkos és fehérkesztyűs csokójig.

Eddig az előbeszéd. A regény hősei Dienu Patricea, Postelnicu Andronache Tuzlue, Cyra Duda, tehát két görög eredetű férfi egy megtestesült ördög jellemű görög leány, és egy Kyr Costea Choriul nevű izraelita, kik mindnyájan e század elején Karagea fejedelem alatt emelkednek ki a porból a legnagyobb hivatalokra, hajmeresztő gázsgátokat űznek és Gyika alatt büneikért borzasztólag megaláznak. Vannak ezek mellett jeles oláh hazafiak, kik kitartásuknak végtére fényes jutalmat vesznek. Itt végződik a régi csokójok szereplése s a második darabban fognak fellépni az új kor csokójai. Ha a régi jellemzése, azon kor élethű festése, érdekelt gerjesztettek, annál nagyobb figyelemmel várjuk az újak fellépését, kik szemeink előtt szerepelnek. Üdvözöljük íróit egy pályán, mint a kinél tudunkra ennél jelesebb korrajzzal meg nem lepte még senki az újabb oláh irodalmat. Ha e lapok tere megengedi, igen szívesen közlünk e könyvből egy pár felette érdekes cikkeket.

Koos Ferencz.

Szebeni dolgok.

N. Szeben, aug. 12.

A tartományi gyűlés mai ülésében az elnök először is közli, hogy a kir. biztostól három átirat érkezett s azzal három rendbeli kir. rescriptum.

A ház felállott, hogy fenállva hallgassa meg a legmagasb kinyilatkoztatásokat.

Az első kir. leiratban legm. elismerés fejeztetik ki, hogy a tartományi gyűlés az erdélyi legfőbb törvényszék szervezése körül buzgolkodott; a f. é. jun. 23-rol kelt felirat mellett felterjesztett e tárgy törvényjavaslat szentesítettik, kivéve az 1 §-t és a 6-ik §-t, melyekre nézve kijelentetik, miszerint a főtörvényszék hivatali székhelye a császári udvar körében Bécsben kell, hogy legyen; mert ősi, államjogi elismert joga volt a koronának, sőt az erdélyi alattvalóknak, hogy egész az udvarig föbbezzenek. „Hogy üszönözve 31-ekör magunkat — nyomond — 1861 martius 31-dikéről kelt legmagasabb határozatunkkal kedvelt Erdély nagyfejedelemségünket illetőleg egy legfőbb törvényszék hatáskörét egyidőre a mi erdélyi kir. főkörmányszékünk bírósági senatusára ruháznai át, e jogot annyival kevésbé zavarhatja meg vagy hozhatja kétségbe, mivel a kedvelt erdélyi nagyfejedelemségünk régebbi alkotmányának feltétele helyreállítása alkalmával egyidőre fentartott polgári és bűnvádi ügyeket illető mindenemű határozmányok és berendezések, melyek csak három foku felhívást állapítanak

meg, s másfelől a kir. főkörmányszékét a régebbi törvények szerint megillető hatáskör, egy ily ideiglenes intézkedést okvetetlen szükségesnek tüntetett fel, ha nem akarunk a kir. főkörmányszékét minden bírósági hatáskört megvonni, vagy az által még egy negyedik bírósági fokozatot teremteni.“ Erre következik a felhívás, hogy a törvényzikk az országgy. rendtartás 23 §-lyében megállapított alakban mielőbb terjesztessék fel legm. szentesítés végett.

A másik kir. leirat, mely szintén Schönbrunnban aug. hóban kelt szentesíti az országgy. rendtartás 75. §-lyének módosítását a regaliszták napi díját illetőleg azon megjegyzéssel, hogy az illeték csak a mostani f. évi május 23-án kezdve tanácskozási gyűlés folyamára adatik.

A harmadik kir. leirat teljesen szentesíti (Schönbrunn, aug. 2-rol) a törvényzikk szentesítése és kihirdetése iránti törvényzikket.

Mind a három kir. leirat az illető bizottságokhoz utasított jelentéssel végett.

Napirendre térve át az országgyűlési rendfeletti részletes vita folyama alatt a 29 beárlólag 371 §-lye nagyobbára vita nélkül elfogadtattak.

A 20-dik §-lynél elfogadtattott Puscariu indítványa, miszerint reclamatió esetében a választási jogában érdekelt illető egyén azonnal értesítendő, hogy azonnal tehesse meg megjegyzését a középponti választó bizottságnál.

A 34 §-lynél Man jobbítványa fogadtattott el, miszerint a középp. bizottság határozatait ellenében lehessen föbbezni az országgyűléshez, a nélkül, hogy e miatt a követ választás fenakadna. E cikkely d pontja kihagyott. A többi része elfogadtott.

A 36 §-lynél elfogadtattott Gull indítványa, hogy a középponti bizottmány jegyzője is választható legyen.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Maroszek. Marosvásárhely, aug. 10.

(Uj kövételválasztás.) A nyolczvan-ezer lélekkel bíró Maroszeknek a mostani politikai jog kiosztás alapján van annyi kövételköltsége, mint Moesnak és Bánffy-Hunyadnak, vagy mint valamelyik két, három ezer lelket számláló szászszéknek; küldetésük kellene innen, ha küldeni akarunk lélekszám jogán két képviselőt, míg a 60,000 lelket alig számláló Fogaras küld harmat.

Ezen ok is azok közé tartozván, melyek a székely nép aggodalmát, s — hogy kimondjuk — ellenszenvét a mostani országgyűlési alak irányában fokozták, érdektelenség nem tartók megemlíteni e sajátságos mérleget.

A nép most újból választásra levén felhívva, a választók összegyűltek az alsó választó kerületből M. Várhelyre, a felső kerületből Ny-Szeredába.

Megjegyezzük itt, hogy még az 1848-diki választási törvény is meghagyta a székely nemzet választási jogát, az elv a levén, hogy az alkotmány fejlesztésénél jogot adhat lehet, de elvenni nem. Most azonban a székely nép census alá vettették, és ezáltal ezerek vesztek el azon szavazati jogot, melylyel 1848-ig mindig bírtak, habár az octoberi diplomában az előbbi alkotmány visszaállított.

A választás esendelt ment, b. Bálinti József személyében nyugodtak meg egy a székely mint a román választók, kik ezáltal már az előbbi választásokkor tanúsított szakadástól lemondva annyira együtt szavaztak, hogy a 975 szavazó közül csakis 153-at kapott Stojka ur, kinek szavazata az előbbi választásokon ötszáz körül járt. Egész oláh helységek kivétel nélkül szavaztak a báróra, mint a mit részt a székelyekkel egyetértés öhajításának, részint a báró személye iránti tiszteletnek tulajdoníthatni.

Ugyanekkor folyt M. Várhely városának is választása, s a választók újból előbbi képviselőiket id. gr. Teleki Dömök és báró Bánffy Albert urakat választák, foron öhajítva, hogy alkalmuk legyen e jeles államférfiaknak e historiai emléktől székely várost, nem sokára a magyar királyság közös országgyűlésén képviselni.

Ezalatt folyt a választás Ny-Szeredában is a felső kerület tiszta székely választói által.

A fenebbi választást tegnap a „Közöny“ számára távirattal, minthogy a felső kerület választásáról estig nem kaphattunk tudósítást, az itteni választás eredményét csak most tudhatjuk, melyszerint a választás teljes szavazattal, a szék ezen kerületének legutóbbi választott egyik alkirálybírója, Dózsa Dánielre esett. *)

*) Midőn e lapok szerkesztője nemzetfeleinek e szíves megemlékezését közzétette, egy szerszámokkal van gyűződve, hogy választói megfontolják azon nyilatkozatot, melyet az előbbi választás után ezen kérdésben lapunk hasábjain közreadtunk. Szerk.

Igy a választás egészen a mérsékelt ellenzék részére tőtt ki a nélkül, hogy legkisebb agitatio történt volna, és merjük is biztosítani a közönséget, hogy mind addig míg Erdélynek a magyar királysággal összeköttetése elismerné nem lesz, éppen akkor, midőn a birodalom másik részében az egyes tartományok egy közös képviselői jogával ajándékoztattak meg, addig a székely nemzet Erdélyben gyűléseznem kíván, s senki azon illusioba ne ringassa magát, hogy mindez csak a székely intelligencia mestersége volna, ez a székely nép tömeges értelmességének, s alkotmányos évezredes életének természetes következménye.

Egy adoma kering a székelyek közt, kiket Ratu indítványa nagyon megrontana, és pedig nem a nagy, hanem éppen a kis birtokos, a harisnyás, de különben nem kevésbé művelt székelységet, azt mondják: a székely ratioval meg lehet győzni, de Ratuval nem.

Aranyosszek. Aug. 10.

(Uj kövételválasztás.) Aranyosszek felső járásában ma — augusztus 10-kén — ment véghez a negyedik kövételválasztás a szebeni birodalmi gyűlésre. 128 választó volt jelen. Aból 126 kövendi Gáál Miklósról, 1 Czóbel P. királybíróra és 1 Biró Sámuel főjegyzőre szavazott, és így Gáál Miklós lett a követ.

Szeben. Aug. 10.

(Uj kövételválasztás.) E mezőváros is f. hó 10-kén keresztül vitte a negyedszeri kövételválasztást az ohajtott végzélt megközelítetése nézve, mely alkalommal a választói joggal bíró, és megjelent 48 választótkól: Máriaffi Albert 32, Bucsi Károly 6, gr. Vass Adám 4, Kovács Márton 2, Nagy Károly 2, Nalácz Farkas 1, Hortopán Simon 1 szavazatot nyerve. Máriaffi Albert általános szótöbbséggel Székváros képviselőjének megválasztott.

Torda. Aug. 11.

Tegnap volt újból megrendelt kövételválasztásunk. Minő eredménnyel? Semmivel. Mert az octroyált választási rendszabályok értelmében egyik jelölt se kapott általános többséget. A váratlan eredmény talán néptünk megváltozott hangulata? Éppen nem, hanem pártelti fegyelmelenség, tulbizakodás egyfelől; hamis ambíciók, értetlenség másfelől. Míg a választók sokkal nagyobbra a mezőn aratott, az itthon maradt rész jobbra balra szórta szavazatát. Magok is bámulnak s szintugy örlődnek rajta, hogy könnyelmű munkájuk veszendőbe ment.

Ezen meglepő s bizonyára nem is ok nélkül aggasztó tudósítástól kivül egyuttal valami jót, örvendetest is várua egy a szerkesztőség, mint az olvasó közönség az ország legalább lélekszáma harmadik városából; mert hiszen mikor egyesek vagy kevesek buzgódsága, tevékenysége csodálható határos dolgokat mivelhet, mi nem telünk ki egy 8,000 lelket számláló várostól, ha benne a nagyokat, mint a kicsinyeket egy szív, egy akarat, s mindennek felett a közgyi szeretete lekecsin. Bizonyára nem is a jóakaratanban, valami egyében rejlik az ok, a miért e város egy az anyagi, mint a szellemi téren merev mozdulatlanságból ki nem tud bontakozni. Hiányzik nálunk a kifejezett értelmességnek kellő mérfoka, a dolgok, állapotok józan felfogása, megítélése. A régi ben csak a jót, az újban csak a roszat látjuk, s míg a régi nek, a mint azt örököltük, tarthatlanságát, sőt egészben káros voltát elismerjük, nem hiszünk a szemeink előtt felmerülő tényeknek, bár hasznos voltaktagadunk nem lehet, s bedugjuk füleinket a korezmék kiáltó szava előtt, bár józan eszünk üdvös voltak mellett tesz tanubizonyoságot.

Csak egy pár példát hozunk fel. Tíz éve, mióta szönyegen tartjuk s néha, hogy meg ne penészedjék, jó kedvtűnben szellőztetjük is, de egy lépéssel se taszítottuk előre a commassatio kérdését. Ha országos szárazság uralkodik, mint tavaly, vagy ha — mint az idén — az esőzés miatt járhalnak mezei utaink, s több idő s költség megy el a mértőföldre terjedő határra való ki- és behuzakodásból, a napszámosok ki- s beszállításával, mint a tulajdonképpen való jövedelmező munkával, igazgatjuk magunkat a majdan üdvészóztó tagosítással, mihelyt rendbe jövünk valamennyire, valamennyire mondok, mert ilyen szerinti aecomomiával természetesen readbe soha, de naponta mind nagyobb rendtelenségbe s vagoni zavarba jövünk; süket füleket prédikál, a ki ugyan bele nem fáradt, sőt ha kissé tulbuzgón foreirozza a dolgot, ha nem éppen kéz, de szájbéli ledorongolásra készen áll. A körülünk fekvő falvak rendre megsejényitnek város létünk commassalt s naponta virágzásban emelkedő mezőgazdasággal, s míg másutt a városok árasztják szét a műveltség s haladás fényugárait, reánk az előjáró falvak példája se képes buzdító, serkentő hatást gyakorolni.

Lehet a tagosítástól való idegenkedésnek oka magánérdek, megszokás, régihez való okatlan ragaszkodás; de fő okát egyenesen abban keresltek és véljük feltalálni, hogy néptünk annak lényege, mivolta, közzgazdasági fontossága felől nincs kellőleg felvilágosítva. Régi és igaz szó ez: „hiába mondjunk a vaknak, hogy megviradt.“ Ha az értelmesebb rész — nálunk is mint egyebütt, a legkisebb rész — érzi is a dolgot, de a közönség érdekletet ippant nagy tömegének az elfoglaltság, előítélet hálgyogát, nem erőszakos, nem is parancsszóra, hanem jóakaró finom mtttettel kell szeméiről eloszlatni; meg kell rendre, a maga módja szerint, győzni a jobbról, a lehető legjobbról s az ellentállás azonnal elenyészett. És végre a „gutta cavat lapidem“ példájára a felvilágosítással, oktatással, magyarázattal ki-fáradni, mind addig nem szabad, miglen célhoz jutottunk. És kérdem tett-e e végre az értelmesebb rész, mit tennie kötelessége lesz vala? azok, kik hivatta vannak a népet vezetni, gondoskodtak-e oly eszközökről, melyek a népet valódi érdekei felől felvilágosítsák? En az én csekély kis városi eszemmel azt tartom, hogy azok a communitási, vagy birtokos-ági, vagy gazdasági egyesületi gyűlések, melyek a napirenden levő közzgazdasági kérdések illusztrációjára egy-egy olyan kis rópirotat dolgoznak vagy dolgoztatnak, mint a milyen volt a b. Bánffy János (az Isten áldja meg érte!) remek tollal s ritka szerencsés népszerűséggel írt 20 holdu gazdasága, többször használnak a hazai érdekeknek, s ezek közt a commassationak, mint akármenyi gyűléssel, szebb-nél szebb oratioval, s bármily jeles szerkezettl protocolummal. Tessék csak megkérni t. Dózsa Dánielt, vagy Öcsvai Ferencz, vagy éppen a gazdasági-egyletet, melyet szebb kötelességre alig lehetne felhívni, hogy valamelyik érdemes tagja, va y éppen tőkésoka által, a ki azt hiszik ráérték, és a kinek leginkább az effélére kell reá érkezni, dolgoztasson a commassatióról egy olyan forma rópirotat, mint a b. Bánffy Jánosé, s ebből aztán extra nyomasson, vagy vegyen meg Tordavárosa 1000 példányt, minden birtokosa számára egyet, éppen a pálinka jövedelemből; ez lenne ezen a polgárok privatumából elvett jövedelemforrás azon legelső erogatioja, melyért a neves tanácsnak s választott közönségének az első hálafelirat méltán szavaztathatnék. Ekkor is ilyen uton lesz Tordának annyira öhajított, s már-már fájdalom éppen körmére égett commassatioja.

Egy más esetet, mely szerint mi, vagy azok, kik ügyeink vezetésére hivattak, nagy fontosságu étkérdésekben döntőleg itélni szoktunk, nem azért bözök fel, hogy róltuk többet vagy kevesebbet tartson valaki, mint dukál, hanem mint fenebbi jellemzésünk bizonyítékát. Drágább fát bizonyosan egy városban se égetnek, már a kik fát égetnek, mint nálunk. Azt a nagy, csaknem inséges szükségetet, melyet kivált a szegényebb osztályok szenvednek, tanúsítja azon körülmény, hogy itt télen át a szőlők, kivált a város körül fekvő szőlősök gyeplitt az utolsó tövisig s szalmaszál elhordogatják s feltűzik. Tavasszal aztán, mi a szőlő ősgazda rá ér gyepliti helyrehozására, csak a jó szerencse — nagyon ritkán — örszi meg a drága vagy olcsó ültetvény ember vagy állat dulasát, rombolását. Ez ez mostanság, dacára a halom törvényeknek s üdvösnél üdvösebb rendszabályoknak, évről évre így megy, vigasztalás egyedül abban van, hogy tán nem lesz ez mindig így, és ismét, hogy a szükségesüllo károsítás egyformán éri pauperum tabernas regumque turres, azaz: hogy a város élén álló tisztviselő, vagy az erélyes rendőrönök megkopposztott, sőt meztelre vetkezett gyeptijén a tavasszal pásztortalannul barangoló nemesebb és nemtelenebb állatfajok mensei, gulyái éppen úgy, sant éne, besétáltnak, s be is sétálnak s ott kegytelenül gazdálkodnak, sőt garázdálkodnak, mint a leg-egyszerűbb civil vagy övezgy asszony szőlő-jébe. Persze: a szükség nagy zsarnok, mondat szerint, épp oly joggal mehet neki, s ha igazat kell szólni, megy is neki a téli fázó, vagy fázó, vagy jobban mondva: falopó, a palánt, vesztő, vagy lyeum kerítéseknél, ut exempla docent. Ezt azonban csak in parodo akartam mondani, annak bizonyására, hogy mi nálunk a milyen nagy szükség van tüzelő sz, sokkal nagyobb a szükség szőlő, mező stb. stb. rendőrség dolgába.

Az idézett esetre visszatérve: a k. kamara az alsó-fejérmegyei kincstári havasokból nagy-szerű faszállítást indít meg az Aranyoson, s lerakó helyl, mint legezelszertűbet a városi nagy berket, vagyis annak egy megfelelő darabját szemelte s kérte ki városi községta-nácsunktól. És a mikor az égből eseeptt jó alkalmat a vidék és város legégetőbb egyik szükségén segíthetni, aranyon is meg kellene vásárolni, alig lehet képzeln, mennyi kicsiny-lés, tulhajtott követelést akadályt gördítnek, az üdvös vállalat eleibe magok az üsseirt, sőt legtöbbnyire iratlan községi atyák, s mily

aprólékos érdekeket állítanak szembe a város közérdekével, melyet hivatásuknál fogva egyedül és kiválólal kellene képviselniük. Vajmi kívánatos volna ezt a mi közösi tanácsunkat valahára egy választás szűrtőjén — a mint a borászok mondják — megderíteni s higgadtabb, tartalmasabb elemekkel frissíteni fel.

Soraimat más alkalomra hagyván fel, a mi mondanivalóm volna, pedig bizony nagyon sok volna, nem annyira azokról, a melyek vannak, mint azokról, a mik nincsenek, de kellene lenniök, egy közérdekű tudósítással zárom be. Varosunkban 4 leány-nővelde van: kettő az illető énekvezetők, harmadik egy okleveles tanítónő és a 4-dik a Karaes Teréz intézetéből áttört Pap Jánosné, miskolci özv. tanárnő vezetése alatt. Jelenleg az utóbbi, az ő tordai ev. reformátusok intézetéről szólnék. Melyen s évtizedeken át sajnosan érzett szükségét elégít ki ezen intézet. Cél szerűen épített tágas termeivel, s épp oly czélszerű belrendezésével. Az iskola, mint azt maga az egyház helyesen óhajtott, a fáradszaktól szorgalmu tanítónő vezetése s felügyelete alatt áll, ki a tanítást egy jól megfontolt tanterv alapján a megyei énekvezetővel osztja meg, a növendékek anyai gondozását, s minden házi és diszciplínákban gyakorlati oktatását, a mint azt az ügy természete hozza magával, maga külön vezeti. Énekvezetője nem leendő jelenleg a megyének, az iskola minden gondja s terhe egyedül a tanítónőn fordult meg. Folyó hó 7-én mutatta be felvételi eljárása eredményét, nagy közönség jelenlétében. Próbatéte, melyet a kitűzött tantárgyakból, az állványra ízléssel kirakott női munkákkal együtt bemutatótt, a legényesebb védbeszéd s a közönség osztatlan meglepedése nyilvános felmentésnek volt tekinthető mindazon gancsok és alig igazolható vádak ellenében, melyek nálunk is, többször méltatlanul, mint méltán emeltek azok ellen, kik a tanítói hálátlan s annyiszor megkeserített, magában is elég terhes pályán szolgálók a hazának s vallásuknak. Itéletünk szerint, a mit egy viszonyaink közé messze földről behozott s beültetett idegen nőnek teljesíteni lehetett, a mit emberi módon és méltányosan egy nőtl kívánni lehet, az, ha nem is egészen teljesítette, de teljesíteni igyekezett. Azt fogja a t. olvasó közönség hinni, hogy egy ilyen jó tanítónő, aztán isten igazában meg is becsülnek, s mint szokták mondani, éppen a teyerőken hordoznak? Eppen ellenkezőleg. Hivatalosan közlekedő felkérték, hogy mondjon le állomásáról s illaberek ná a kert, mert nekik az asszony nem tetszik stb. stb. Nő de reméljük, nem lesz szükség e tárgyat a közönség ítélte s illetőleg bírálata alá bocsátani. Lesz az illetőkben annyi igazság, annyi erkölcsi érzet, hogy ha a válság ideje csakugyan bekövetkezik, erkölcsi támogatásuk egész súlyával fogják védeni a megtámadott ártatlanságot, s egy erkölcsi testületre nem fognak olyan szennyet rak szaradni engedni, melytől a tiszta vízt Aranyos se tudná azt egyhamar fehérre mosni. Mint mondtam, a próbatéte igen jól ütött ki, s végül a néhai Harkányi Kata Király Mihályné alapítványából vásárolt jutalom és emlék-könyvek, választások gyűjteménye a magyar gyermekirodalomnak, a tanuló leány-növendékek közt, kik összesen 42-en voltak, a közönség öröme s tetszés-nyilvánulása közt kiosztattak. Legvégül az egyház-iskolai elnökség velős és szívreható zárbeszéde, a nagy közönség méltányoló elismerését élethíven tolmácsolta.

r. l.

Dzsa, aug. 11.

Tegnap folyt le a felsőbb helyről megrendelt negyedik követválasztás Dézsvárosában. Követelt lett szavazattöbbséggel városunk tiszteletbeli polgára Torma Károly 79 szavazattal *).

Az alakulandó négyzet szabályai felsőbb helyen a szükséges jóváhagyást megnyerték, most a kellő számú tagok összeszerzésében fáradoznak az illetők. Csakugyan a négyzet főmája alatt működő társulat alakult, mely jótékony célú előadásokat rendezend, s vasárnap kezd meg előadásait, Kisfaludi Károly „Pártitók” című vígjátékával.

A napokban száz s egyenéhány darab cigányt kísérték be a megyei fogházba, magyarországiakat, kik 8 szekeren kóboroltak a megyében, s egy Mácsaközön elkövetett tetemes pénzlopással vannak vádolva. Ambár a tényt tagadják, de mint mondják, a környülmények bizonyítanak. 100-nál több egyenék csak kihallgatása s neveik felírására is mennyi idő kell, s mennyibe kerülhet tartásuk az álladalomnak a nyomozási fogás alatt, könnyen képzelhető. Nem lehetne-e az ily bajok kikérzése tekintetéből az ily nagyzerült cigány néprándorlást megakadályozni. Az ily minden kereset és foglalkozás nélküli népesorport csak tolvajssággal keresi kenyerét, mert mindezeknek is mesterségük

nincs. A mely helység határán csak kereszttel vonulnak, meglátszik nyomuk. Állandó megtelepítésük s dolgoztatásukról jó lenne gondoskodni; e tekintetben, úgy tudjuk léteznek is felsőbb rendeletek.

KÜLÖNFÉLÉK.

Idős gróf Bethlen János ur ömgtől következő közlemény küldetett be szerkesztőségünkhöz: E. f. hó 9-kén a következő levelet volt szerencsém venni, melyet közüdomásra jutatni kötelességemnek tartom.

Tiszelt barátom!

Battyány Lajos özevgye, az én igen tisztelt anyosom felszólítása folytán bátorodom az ide mellékelte kétezer forintot ily kérésrel megküldeni, kegyeskedni ezen összeget, mely részint a bazar után egyesektől befolyt, részint gróf Károlyi Györgyné külföldön gyűjtésének eredménye az erdélyi vízkárosult vidékek felségelésére elfogadni, s barátaid közreműködésével elosztani, megjegyezve, hogy nem sokára ismét fogunk hozzád folyamodni, s újabbán begyűlt segédelmet kezéidhez szolgálni.

Mik után bocsánatot kérek alkalmatlanságomért, s anyosom üdvözlését átadván magam becses barátságodba ajánlván hazafias üdvözlétem mellett maradtam.

Pest, 1864. aug. 2-kán

Tiszelt barátom, aláíratos szolgád

Keglevich Béla.

A fenebbi levélbe reám bízott tisztelet elválni, egyfelől honfi kötelességemnek tartom, másfelől a bizalom által magamat megistiztel ve érzem, s kötelességemnek tartom addig is, míg az adományba részesülendők azt felelték az ők nevében hálás köszönetet nyilvánítani Battyányi özevgyének, egy a hazától távol levő gróf Károlyi Györgynének.

Id. gróf Bethlen János.

Mult számunkban átvettük volt a „Herm. Ztg.” azon hírét, hogy Maroszékek egyik választókerületében egy román választást megkövetnek. Ambár tudjuk, hogy az említett szebeni lapnak alkalma van a leghitelesebb forrásokból meríteni híreit, miután a kormányhoz oly közel áll, s miután a távirai sodrony mintegy hivatalos készséggel áll rendelkezésre, mégis e hír oly hihetetlennek tetszett előttünk, hogy ösztönözve érzők magunkat felgyűsztesni lapunk utolsó felének nyomását, míg a posta megérkezik. E miatt kért lapunk mult száma. De elnézést reméltük, miután előrevigyzásunk egészen helyénvalónak bizonyult be. Ugyanis megjött pár óra múlva a „Herm. Ztg.” s ez maga meghazudtolta említett hírt, a mire olvasóinkat még azon számban figyelmeztethetők aztán. A „Siebenbürger Landtags Correspondenz” és mai marosvásárhelyi leveltök értesítése nyomán biztos tudomásunk van már most, hogy Maroszékek nemhogy szakadás vagy félreértés lett volna, sőt a szavazás egész folyamata alatt mindkét választókerületben a legszebb egyetértés szelleme nyilvánult, mi által e derékes szék önmagát tisztelte meg. Követek innen: báró Balint József és Dózsa Dániel. De mit mondunk már most azon botrányos bakklövésre, vagy rosszabb esetben nyomorult tréfára, melynek eszközüll a „Herm. Ztg.” itt felhasználott? Mit mondunk egy ily lapról, mely megelégedkezve komoly feladattól, ekép él vissza olvasói bizalmával, vagy ha a másik alternatíva áll (mert tertium non datur) minő tekintélyt igényelhet magának, minő súlyt követhet még valaha előttünk szavainak egy organ, melynek saját ügybarátai előtt csak annyi tekintélye van, hogy nem haboznak azt egy komiz tréfa eszközül aljasítani le? Tévedéssel fogja magát igazolni Schmidt H. ur? Itt nem lehet menteség a tévedés, s ezenel kijelentjük, hogy egy lap irányában, mint a „H. Ztg.”, mely nekünk folytonosan politikai bölcsességről, glacié-kesztviss miveltsegről, a civilizáció, a haladás követelményeiről magasabb szellemű jogérzéllet és morálról beszél, de maga valóban éppen ellenkező szellem organumul szolgál, csak mély megvetést érezhetünk. Ismerjük jól azon ügybarátját is, a ki közlebből Szebenben irt kolozsvári levelekben kezdett ellenünk rugdolózni. Egykor lapunkban akarta volna fitogtatni „sok oldalú miveltségét”, de a fokhagyma-bűzt nem állbatott, s visszautasítottuk. Éféle ember nem a mi társaságunkba való, ha mindjárt historiai nevet bitrol is.

Tegnapelőtt az a szerencsétlenség történt, hogy türei birtokos S. Kolozsvárra érkezvén, a lovak és szekér megmosása végett a kocsis a sétánytól behajtott a Szamosba, mely a három nap és három éjen át folyton szakadtott eső miatt meg levén áradva, az egész négyes fogatot szekereitől kocsisostól elragadta, s a gátot is lecsodorta. Három jó kocsis a hullámok áldozata lett; a negyedik lónak sikerült magát a bából kiszakítani s menekülni. A kocsisat a gát zugójánál még látták a hullámok felett lebegni, s

életjeleket adni, de nem volt már ereje a segélyére nyújtott rudak valamelyikébe kapaszkodni. A Szamos újabb áradásától lehet tartani.

Az új országfelosztási bizottmány Szebenben f. hó 11-kén ülést tartván a „S. L. C.” szerint Puscariu előadó többek közt azt indítványozta, hogy a kormányjavaslat szerinti udvarhelyi municipiumból három kell csinálni, mert ugymond, a népnek eziránti óhajta (?) hirlapokban (?) nyilvánult. Nem értjük, min alapul ez argumentum, s ha komolyan hozatott-e fel. Annyi bizonyos, hogy a székelé nép óhajta egyáltalában nem nyilvánul a tervezett felosztás mellett, hanem ragaszkodik a mostani historiai határok közt fenálló székelé székek létezési jogához.

Az új választások további eredménye, addig is mig t. levelezők részletes tudósítai beérkeznek, álljon itt. Háromszék gróf Mikó Imre, gróf Kálnoky Dénez és Thury Gergelyt választá; Kézdi Vársárhely gróf Kálnoky Pált; Ilyefalva Székely Gergelyt; Seps-Szentgyörgy báró Szentkereszty Zsigmondot; Vizakna Szöcs Sándort; Verespatak gróf Eszterházy Kálmánt választá meg.

A „Sürgöny” egész cikksorozattal indul neki a „Kolozsvári Közlöny” nek; az első cikkben H. S. egyik közlebbi, s a következőben D. egyik régebbi cikkét taglalja, s természetesen az egész az erdélyi magyar politika érvénytelenítését célozza. Lapunk ezen száma már előre szerkesztve lévén, ez alkalommal csak tudomásul vesszük, a jövőben tán felelünk valamit egész csendesen.

Daczára az innen kibocsátott felvilágosításoknak, sokan nem látszanak mégis érteni a befizetések módját, valamint a be nem fizetendő 700 ft biztosítást 30 forint készpénzben fizetendő minden aláírt részvény után, az aláíráskor, 270 ft pedig részletekben az erre vonatkozó felszólítás kibocsátása után; a hátralevő 700 frtól egy adóssági kötelezet ad a részvényes, a mely csak akkor lesz törvényesen biztosítandó, ha a részvényes fizetési képessége felől alapos aggodalmak merülnek fel. E 700 forintról a felek nem fizetnek kamatot, s ez képezi a társulat alapító kéjkének egy részét, a melyhez szabályszerűleg csak bizonyos esetekben lesz szabad nyulni. Az adósság-levelek maguk a társulat pénztárában fognak őriztetni. — A „Victoria” biztosító társulat alapító bizottmány.

A szerb congressusról írja a „Wanderer”, hogy a követek független része már nagyon aláhagyott reményeivel az eredmény irányában. Félek, hogy a legégetőbb kérdések tárgyalása megint elhalad. Korábbi években — ugymond — a nagy. udv. korlátnokság, a határvidekekre nézve pedig az udv. haditársasok szokták volt a szerb congressust kiállítani. Ma másként történik. A magyar és horvát korlátnokság s a hadügyministerium körlevélben értesítik a hatóságokat az ily congressusnak aug. 1-re lett egybehívásáról. Körülbelül csak ennyire terjedt a nevezett fohatóságok teendője a congressus ügyében. A többi mind az államminister ur rendezési vezeteli, egyetértésben a császári udv. biztossal s a metropolitász ügyeinek mostani kezelőjével. A „Wanderer” csak a jövő által véli világosságra derítenni, hogyan jutott a magyarországi, horvátországi és szlavonai szerb congressusa az államministerium ressortjába. A kormánybiztoshoz intézett rendelet megszabja a congressus tárgyalásainak rendét. Mindenekelőtt a metropolita választása van kitűzve: ez az első. Az egyházi és iskolai ügyek tárgyalása csupán kiállításba van helyezve. Azonban a szerbek tetemes része mindenekelőtt az utóbbi ügyet s a nemzeti alapítókékből számbavételét óhajta tárgyalni, s csak azután látni a metropolita-érek választásához, s a szerb lapok is ily rendezés mellett nyilatkoztak. A magyar vidékek képviselői majd mind írásban kapták azon utatást, hogy addig ne bocsátkozzanak a metropolita választásba, mig az említett ügyek el nem intéztettek. De a congressus így van összealkotva: mind a papi, mind a katonai rendből 25 képviselő van Karloviczon, mig a világi rendből összesen csak 23-an vannak, miután a váradi oláh kerület nem küldött képviselőt. Nem küldött a karansebesi, oláh-bánsági, határvideki kerület sem — mégis a katonai képviselők száma ki van egészítve: mert az említett nem választás következtében egy másik határvideki ezred több képviselőt küldött, a mi fi gyelembe veendő a mostani congressus jellemzésében. A világi képviselők közt van: két főispán, nyolcz szolgálatban álló megyei és törvényeszkéri hivatalnok, két ügyvéd, két polgár, egy földbírtokos, egy mérnök. A képviselők összes számából hat tartozik feltétlenül az oláh nemzetiséghez. Ezek is csak annyiban tekintik magukat érdekelve a congressus által, a mennyiben szóba jöhet az oláh egyházak kiszakasztása a szerb patriarcha egyházi hatósága alól. Az oláhok egészen közü-

nyös dolognak tekintik a karloviczi metropolita választását. A metropolita választásának eddigi szabályok szerint, egyértelműleg kell történnie. Ezen egyértelműség hiányában az uralkodó nevezi ki a metropolitát. Tekintve már — mond végül a „Wand.” — a congressus tagjainak minőségét, könnyen beláthatjuk, hogy jelen körülmények közt nincs más, mint a megadott választás. A congressus szombati üléséről érkezett sürgönyök ez állítást igazolták.

(Borzasztó szép látvány.) A déli vaspályán Gráczból a mult hó 30-kán Bécsbe utazók borzasztó szép látványoknak voltak tanúi. A villám a vonathoz közel egy gabna-földbe csapott, és az egész gabna egyszerre lángba borult.

A föld elpusztulása olyas valami, hogy minden lakóját érdekelni fogja, mit jövedőnek felőle a tudósok. Buffon a földnek fagyás általi elpusztulását jövedőli, mi igazán és valóban meg fog történni — 90,000 év múlva, Gruithusen a melegség által akarja elpusztítani. „Minden siet, ugymond, megszállni, azután meggyulad; a föld égve egy millió évig fut a nap körül, és kiégve zuhan anyai barátnéjának ölébe.” Dr. Olbers vízbebulást jövedőli neki, mivel egy tisztós csillag nyomás által a föld vizét mind magasra fogja szorítani, s így a földet el fogja meríteni — valami 220 millió esztendő múlva. Melyeknek lesz majd igaza? Meglátjuk!

POLITIKAI HIREK.

Angolország. Az angol lapok telvők a Dánia s Lengyelország fölötti sajnálkozások kifejezésével. Az 5 varsói hazafi „vértanui halálát” a „Star” mely jelentőségű eseménynek mondja Európára nézve. „A felkelés egykor újra fel fog támadni” ugymond. „Vannak emberek, — írja tovább — kik néha csodálkozással beszélnek Oroszország ravaszágáról és ügyességéről. Valjón mikor bizonyította ildomát a meghódított fajokkal szemben? Nincs képessége egyetlen nem-muszka tartományát is megnyerni. Ért a kiirtáshoz, de a kien-geszteléshez nem. Reméli végül, hogy mikor egy újabb felkelés és megtorlás napja feltámad, Lengyelország nem fogja többé bizalmat idegen kormányokba vetni.”

A „Gen. Corr.” szerint Lipót belga király közlebből ujjal Londonba megy; vele egy időben egy előkelő államférfiut is várnak oda rendkívüli küldetéssel.

Francoiaország. Azt mondják, hogy Napoleon császár még ez őszszel látogatást teend a spanyol udvarnál viszonzandó a spanyol király látogatását.

A spanyol király elfogadására való előkészületek mellett nagyban foglalkoztak közlebből a tegnapi, az az aug. 15-kei, Napoleon féle ünnepély fényének emelése ügyében is. Számos kitüntetések is hoztak volt kiállítás és alkalomra. A senatusba 3 új tag volt kinevezendő Martimprey tk., a párisi érsek, és Sainte-Beure urak személyében. Bazain tk. tábornagságra volt kinevezve. Az irodalom és journalistika részéről a diszjellel kitüntetendők közé számítottak Simon Ednard és Demorest Bonifaz urak a „Const.”-nél, a kiket a belügyésrség támogat, Chesneau ur, a cultusministerium kegyeltje; Varin és Thiboust urak a szin-irodalom részéről.

Olaszország. Turinban, mint egy bécsi lapnak írják, f. hó 3-ikán a király elnöklöte alatt nagy tanácskozás tartatott, melyben minden minister és parancsnok-tábornok részt vett. Elvileg elfogadtatott a hadsereg létszámának leszállítása. A leszállítási terv a hadügyre bízott, holott ő volt egyik, ki ellene szavazott. Hihetőleg e határozat a ministerium személyzetében változtatás idézend elő. mint mondják Cialdini és Lamarmora tábornokok sürgették nagyon a hadsereg apasztást. A javaslat szerint 45,000 ember bocsátatnék el a szolgálatból.

A pápa egészségi állapotáról újabban megint igen kedvező híreket terjesztenek.

Garibaldi állapota is kedvezőbbre fordult mióta Caprerába visszatért.

Németország. Az „A. A. Ztg.” szerint Dánia képviselői a békealkudozások végeleges megkezdéséig 8 napi időhaladást nyertek, mely f. hó 18-án fog lejárni.

Ez időköz alatti események a német állam közötti függő kérdéseket nemhogy megoldásuk felé vezelnék, hanem még szövevényesebbekké teszi azokat. A schleswig-holsteini praetikusok és nemesség ugyanis közlebb egy egy collectiv nyilatkozatot nyújtanak át a szövetségi biztosokhoz kormányaikkal való közlés végett, a melyben a mellett, hogy hálával eltelve említi fel a két német nagyhatalom fegyveres segélyét, melynek szabadulásiukat köszönhetik, s reményüket fejezik ki, hogy az örökösödési kérdés is az ország javára intéztetik el, egyszermind azon óhajátunkat nyilatkoztatják ki, hogy a két ország örökre egyestlve maradjon még pedig vala-

*) Már mult számunkban közöltük.

mely hatalmas német államra támaszkodva, mint azt az ország érdeke s a lakosság közérdeke követeli. A praetorok és nemesség rendje tehát — így folytatják — igen üdvös és óhajtható eseménynek tekintik, hogy a diplomáciai, katonai és tengerészeti ügyek a Poroszországgal való közérdeke legyenek. A „Wezer Ztg.” szerint pedig maga Poroszország is hasonlólag az említett 3 ügy közösségét kívánja.

Ez tisztán anexion politikai. S midőn éppen ez interim-kormány érdekében legjavában folytak Berlinben a tanácskozások a hannoveri kormány a Schleswigből kivont csapatokat Lauenburgba küldi s benne két várat Ratzeburgot és Mölten megszálltatott. Mi fejlődik még ki mindezekből?

Flensburg, aug. 11. A helybeli „Nordd. Ztg.” jelenti Kielből: A lovagi gyűlés kisebbsége csak az interim-et ellenzette, de a Poroszországhoz való csatlakozásra nézve a többséggel teljesen egyetértett.

Berlin, aug. 10. (Este). A „Bank und Handels Ztg.” szerint a francia kormánytól az angollal egyetértőleg nyilatkozat érkezett Koppenhágába, melynek következtében meg-

lehet, hogy a dán béke-biztosoknak adandó utasítások módosulást szenvednek.

Törökország. Konstantinápoly, aug. 6. Ali-basa tüzértábornok Belgrad kormányzójává nevezetett ki. Az arab lázadók Bagdadnál megfenyítették. Callimachi herceg nyugdíjaztatik, s helyébe a jelenleg Párisban levő Dzsemil-bey jövend. Halil-bey Sz. Pétervárról Párisba, s Haidar-effendi, tuniszi biztos, Sz. Pétervárra fog menni. A ministerium megparancsolá egy Trebinjétől Suttorinág menő út készítését, s ugyanott egy kikötő építését.

A „Gen. Corr.” szerint Hercegovinában lázadás tört ki, melynek vezére megint Vukalovic Luka, és Kolarinnál már is kemény összecsapás történt.

Ujabb Orosz-Lengyelországból. A lengyel nemzeti kormány, úgy látszik, még most is létezik. Varsóból több határozatok közöltek, a lengyel ügyeket intéző hatóság nagyobb összpontosítást végett. A „Fehér sas” kijelenti, hogy azon közlés, mintha a f. hó 5-én Varsóban kivégzett egyének a nemzeti kormány tagjai lettek volna, egészen alaptalan. — Rómából f. hó 6-ról kelt levelek szerint

a pápa a katolikusok Oroszországbani üldöztetése iránt levelet intézett volna az austriai császárhoz.

— Berlin, aug. 12. A „Nordd. Allg. Ztg.” jelenti: Egy királyi parancs rendeli, hogy a szabadságosok sorából, a béke-létszám fölött beállított legénység, a nem mozgó gyalogsági csapatoknál és a vartüzéri századoknál, valamint a mozgó csapatoknál beállított landwehr-legénység, ha nem hamar a zászló alatt maradni, elbocsátassék. A hasonló osztályú pót-legénységre nézve ugyanez rendel-

— Randers, aug. 12. Plonski tábornok f. hó 9-ikén kelt hirdetménye katonai feltételek alatt megengedi a személy-posta és kereskedelmi összeköttetést a dán szigetekkel s a külfölddel. A hadiszerek, valamint a seregek élelmezésére fordítandó tárgyak kivételével egyelőre tiltva marad; ugyanint a hadiszerek bevitel is. Az eddigi országos vámhatározatok ismét életbe lépnek. Az „Aahuser Stiftstidende Jütlandra nézve porosz hivatalos lappá nyilvánítottatott.

— Dánia. Koppenhágában a helyzet igen fenyegető. Ellenben a dán tartományokban a hangulat határozottan békés s a királyhoz

folyvást helyeslési feliratok érkeznek a minster-változás s a béke-előzetek megkötése következtében. E napokban Aarhus városából s környékéből egy 1250 aláírással ellátott felirat nyújtott át a királynak; melyben kijelentik, hogy az ellenség kemény nyomását, miután az Jütland egész tartományát, Koldingtól Lymfjordig megszállta, nem lehet tovább tűrni, s azért egész Jütlandban azon általános óhaját uralkodik, miszerint mielőbb bekövetkezzék a béke s a viszonyok rendezése.

— Bécs, aug. 13. A porosz király e hó 15-én utazván el Gasteinből, néhány napig Ischl- és Gmündben időzend, honnan 20-án császár és császárné ő Felsejeiik látogatására Schönbrunnba érkezik. Király ő Felseje 3 napig marad ez utóbbi helyen. Bismarck minster kísérendi a királyt.

— Berlin, aug. 10. A mai „Staatsanzeiger” a pénzügyminisiternek egy rendeletét közli, mely a fegyverek és hadiszerek Galiciába kivitelét az 1838. jan. 23 ki vamtörvény és a királynak 1864. évi aug. 1-én kelt helybenhagyása alapján egyelőre 1865. jan. 1-ig megtiltja.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

HIVATALOS.

Hirdetmény.

(202)

(1—3)

A magyarországi koronatarományokban (belefoglalva a volt szerb vajdaság és temesi bántárs) horváth és tótországi földtehermentesítési kötvényekhez kiszolgáltatandó új szelvényeiket illetőleg.

A magyarországi koronatarományokban (belefoglalva a volt szerb vajdaság és temesi bántárs) horváth és tótországi földtehermentesítési kötvényekhez adott szelvények ideje 1864-dik évi november 1-ével lejárandók lévén, szükségessé vált azon kötvényeket új szelvényekkel ellátni.

Ezen újabb szelvények kiadását illetőleg a magyar, továbbá dalmát-, horváth-, tót kir. korlátnokság közt léteztetett következő szabályok juttatnak köztudomásra.

1. A megnevezett földtehermentesítési kötvényekhez kiadandó újabb szelvények kezdetüket veendő 1864-dik évi november 2-kával.

2. A magyar (belefoglalva Szerb Bánt) kötvények szelvényei nemcsak a budai földtehermentesítési alappénztárnál és a horváth tótországi kötelezvényekhez nemcsak az agrári földtehermentesítési alappénztárnál, hanem Bécsben is, még pedig az ottani es. kir. állam letéteményi pénztárnál, más királyság- és országokban a földtehermentesítési alappénztároknál, továbbá Magyarországon a temesvári es. kir. országos főpénztár, Pozsony, Soprony, Kassai es. kir. országos fiók pénztárak és Nagy-Váradon a es. kir. gyűlpénztárnál kivehetni.

3. Ha az illető fél a magyarországi (belefoglalva Szerb Bánt) kötvényekhez kivendő szelvényekért a budai földtehermentesítési alappénztárnál és a horváth-tótországi kötelezvényekhez az agrári földtehermentesítési alappénztárnál 1864-dik évi november 2-ig jelenti magát — akkor eredeti kötvényeket bemutatva a pénztár ha a valóítási kötvények tartalmával megegyezőknek találja, és a szelvények kiszolgáltatása ellen akadály nem létezik, azokat bélyegtelten kézbesítvény mellett ki fogja szolgáltatni s egyszersmind a megtörtént kiszolgáltatást a kötelezvényeken láthatóvá teszi, — egyébiránt a magyar (bezárolag Szerb Bánt) kötelezvények szelvényei kézbesítésüve mindegyik volt igazgatási területért külön-külön kiállítandó.

4. Ha az illető fél szelvényeit 1864-dik évi november 2-án innen egy más földtehermentesítési alappénztárnál obajta kivenni, akkor az eredeti kötvények az itten közölt összeírás mintá 3 példány mellett azon alappénztárhoz beadandó, melynél a szelvények kivételét szándékolta — a pénztár az összeírást a kötvényekkel egybeahasonlítva, ha megegyezőknek találja az utóbbiak az illető félnek visszaadtnak, és azonnal a szelvények megküldéséért az illető földtehermentesítési alappénztárhoz folyamodik s a szelvények megjövetele után az eredeti kötvények viszont előmutatása mellett minden alapok- és igazgatási területekről elküldítve kiállítandó bélyegtelten kézbesítésüvek mellett a megküldési illeték megtérítése mellett az illető félnek kiszolgáltatnak.

Ezen illeték minden megküldéséért a változtatlan 15 kr. alapdíj és a jegyzék ár szerinti értékeltek fele részével szabatik meg.

5. Ha az illető fél szelvényeit a bécsi es. kir. letéteményi pénztárnál (Singerstrasse Bankgebaude) obajta kivenni, akkor ez utóbbinál 1864-dik évi június hó 1-től augusztus utó napjáig terjedő határidő alatt az eredeti kötvényeknek az ide fogott minta egy példány mellett előmutatása mellett jelentse be.

Ezen határidő alatti bejelentés az illető felet feloldozza a 4-dik tétel alatti illetékek fizetése alól és a fennebbi határidő alatt történt bejelentés alapján az eredeti kötvényeknek előmutatása és minden közigazgatási területért külön kiállítandó bélyegtelten kézbesítésüvek mellett a megküldési illeték megtérítése mellett az illető félnek kiszolgáltatnak.

Ha a bejelentés a fennebb megemlített 3 hónapok alatt nem történik meg, akkor 1864. november 2-kával a 4-dik pont alatti intézkedések lesznek alkalmazandók.

6. Ha az illető fél a magyar (bezárolag Szerb-Bánt) kötelezvények szelvényeit a temesvári es. kir. országos főpénztárnál a Pozsony, Kassai, Soprony vagy a Nagy-Várad es. kir. gyűlpénztárnál obajta kivenni, azon esetben azon pénztárnál, melynél a kivétel kívánja, 1864-dik évi június 1-től kezdve az eredeti kötelezvényeket a minta szerinti kimutatás egy példány mellett teszi meg a bejelentést.

Ha a bejelentés 1864-dik évi szeptember utó napjáig megtörténik, akkor a kimutatás egy példányban, ha pedig a bejelentés 1864. szeptember utó napján túl történik meg, akkor három példányban melléklendő.

Az 1864-dik évi november 2-kával kezdendő szelvények kiadásánál az eredeti kötelezvények újabbban előmutatandók és minden közigazgatási területért külön bélyegtelten kézbesítésüvek adandók ki.

Ha az illető fél ezen pénztárak igazgatóságai által kívánják a horváth- és tótországi kötelezvények szelvényeit megkapni, akkor 1864. november 2-tól kezdve a 4-dik pont alatti intézkedések alkalmazandók.

7. Azon kötelezvényeket illetőleg, melyek a bécsi szabadalmozott osztrák nemzeti bank, vagy annak fiók társainál elzárkolgova vagy letéteményezve léteznek, a nemzeti bank illetőleg annak fiók társai, ha az illető fél az új szelvényekért folyamodik, önön maga intézi el.

8. Azon kötelezvények új szelvényei megszerzését illetőleg, melyek az ármai bizottmányoknál, illetőleg ármai hivataloknál, vagy törvényes gondozat alatt léteznek, ha a szelvényeket idejük lejártával a gondozó hivatalok intézik el, ugyanazon hivatalok az eredeti kötvények előmutatása mellett az illetékes pénztárakhoz folyamodjanak — azon letéteményezett kötelezvényekre nézve pedig, melyektől a szelvények azoknak ideje lejártával a félnek kiszolgáltatnak, az illető vagyongondnoknak engedődik át, a letéteményezett kötvények egyideig leendő kiadását, a bejelentés illetőleg szelvények kikaphatása céljából eszközölni.

9. Az összeírásokhoz megkívántató fehéretetek a 2-dik tételnél megemlített pénztáraknál fizetés nélkül fognak kiszolgáltatni.

Összeírás mintá.

Aboztartásul. 1. A kötelezvényekről mindenik alap illetőleg közigazgatási területéről elküldött kimutatás beadandó.

2. A kötelezvények tökefokozat szerint, szám szerinti rendben beirandók.

3. A megjegyzés oszlopzata turesen hagyandó.

4. Béfejezetül a kötelezvények darabszáma és együttes összege megnevezendő — a kimutatás az illető neve aláírása és lakhelye megnevezésével ellátandó.

Összeírás szám

a következő földtehermentesítési kötvényekről a

volt közigazgatási területekben, illetőleg melyekhez az új szelvény-

ivek kiszolgáltatása a

pénztárnál ohajtatik.

Darab-szám	Tőke fokozat fl.	Száma	B é v a l l á s	J e g y z é s .
K ö t e l e z v é n y e k n e k .				
	10.000	318	Mezey Arthur	
	"	745	Sambó István	
	"	1024	Bauer Károly	
15	"	4017-4028	Özv. Döry Mária	
1	5000	823	Gr. Almásy László	
	1000	6139	"	
	"	6216	Schuck János	
	"	7001	"	
	"	70089	"	
5	"	10556	"	
1	500	120	"	
	100	534	"	
	"	912	"	
3	"	11611	Nagy András	
	50	29	"	
2	"	340	Schuck János	
27	darab együttes összegben 160.900.			
				Wolff János. (lakás helye)

18919—1864.

(201) 1—3)

Hirdetmény.

Közbirre tétetik ezennel, hogy a folyó évben az erdőszeti államvizaga Kolozsvárt november 7-kén és következő napjain meg fog tartatni.

Felszólittatnak tehát minden erdőszakagornokok, kik ezen államvizagára bocsáttatni kíváncznak, miszerint a magas miniszteriumnak 1850-dik év január hó 16-ról kelt és az orsz. törvénylap 1850-dik évi 63. számjában 640-dik lapon lévő rendelete szerint készitendő aziránti kérelmeket folyó év szeptember hó 15-éig az illető előljáró hatóságok úján ezen királyi főkormánysszékhöz mulbatatlanul adják be.

Az erdélyi királyi főkormánysszékhöz Nagy-Szebenben, augusztus 5-dikén, 1864-ben tartott üléséből.

NEM HIVATALOS.

Osztrák es. kir. 1864-ki sorsjegyek.

Nyereményhuzás 1864 szeptember 1-jén.

Főnyeremény 200.000 ft. legkisebb nyeremény 135 ft.

A Schottenfels B. nagykereskedő háza Majnai-Frankfurtban az összeg beklldése mellett osztr. bankjegyekben átenged 1 sorsjegyet 3., 5 sorsjegyet 14., 11 sorsjegyet 30 frtért.

(195) Nyeremény lajstromot minden résztvevő ingyen kap.

(196)

Kiadó malom.

(3—3)

M. gr. Haller György urnak Ugrán, a Marosra épített hat kerekű lisztelő malma, a jövő 1865-ik év január 1-8 napjától kezdve kiadó.

Nyomatott az ev. ref. fűtanoda betűivel (Bel-farkasutoza 74 az.)